

Toekomstbeelden Vensterschool **Koorenspoor**

Annelies Kassenberg & Tonny van den Berg

INHOUD

Voorwoord	4
De Vensterschool in een veranderende samenleving	7
Gesprekken over de toekomst	11
<i>Ouders en leerlingen van christelijke basisschool De Kleine Wereld</i>	
<i>Managementteam openbare Dalton basisschool Karrepad</i>	
<i>Pedagogisch medewerkers kinderopvang SKSG</i>	
<i>Plangroep</i>	
<i>Werkgroep Visie</i>	
<i>Beleid en bestuur</i>	
Op naar de toekomst ...	32

Dit project is mede mogelijk gemaakt door subsidies van SIA RAAK-publiek en de gemeente Groningen.

Colofon

Dr. A. Kassenberg, A.M. van den Berg (2010)
Toekomstbeelden Vensterschool Koorenspoor

Trefwoorden: brede school, toekomstvisie, krachtwijken, onderwijsinnovatie
ISBN: 978-90-811837-3-4

Dit is een uitgave van het lectoraat Integraal Jeugdbeleid van de Hanzehogeschool Groningen
Postbus 70030 9704 AA Groningen
Eindredactie: Louwke Meinardi Communicatie
Vormgeving en fotografie: Gemma van der Aa -aavormgeving
Druk: drukkerij Gerlach

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden en/of openbaar worden gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorwoord

In 2010 bestaat Vensterschool Koorenspeer tien jaar. In plaats van achteruit, wilden we vooruit kijken. Niet stilstaan bij de vraag wat het gebracht heeft, maar waar de betrokkenen bij de Vensterschool in 2020 willen staan. Daarom biedt het lectoraat Integraal Jeugdbeleid van de Hanzehogeschool Groningen u met gepaste trots dit boekje aan over de toekomstbeelden van Vensterschool Koorenspeer. Of beter gezegd, over de toekomstbeelden van ouders, kinderen, leerkrachten, pedagogisch medewerkers, sociaal-verpleegkundigen en beleidsmakers. Van mensen die in de Korrewegwijk, de Indische Buurt of De Hoogte wonen en werken. Beelden die Annelies Kassenberg en Tonny van den Berg, leden van de kenniskring van het lectoraat Integraal Jeugdbeleid, hebben opgetekend tijdens gesprekken die zij de afgelopen maanden met verschillende groepen betrokkenen in en rond de Vensterschool hebben gevoerd.

Dit boekje is een van de resultaten van het project Pedagogische Kracht (PK) in de Wijk dat in september 2008 is gestart. Een project waarin de Hanzehogeschool Groningen, gemeente Groningen en de partners van Vensterschool Koorenspeer in gezamenlijkheid werken aan de verhoging van de kwaliteit van het professionele handelen. Zowel de werkers als de leidinggevenden vonden dat het tijd werd om van de samenwerking in de wijk meer te maken. Want de kinderen en ouders in deze wijk hebben kwaliteit van opvang, onderwijs, welzijn en zorg hard nodig. In die twee jaar is in PK in de wijk gewerkt aan meerdere producten en diensten waar werkers, ouders en kinderen behoefte aan hebben, zoals aan ouderbetrokkenheid, een protocol vroeg- en voorschoolse educatie, kwaliteitskaart voor naschoolse activiteiten, nieuwe inzichten in de leefwereld van 10-14 jarigen. We hebben gemerkt dat het gezamenlijk werken aan concrete producten de samenwerking als vanzelf op gang brengt.

De Vensterschool is de belangrijkste infrastructuur in de wijk voor ouders en kinderen, een structuur die de samenwerking tussen onderwijs, opvang, welzijn en zorg faciliteert. Het is fantastisch dat we in de gemeente Groningen zo'n infrastructuur hebben. Want opvang en onderwijs zullen steeds meer naar elkaar toe moeten groeien, afgaande op het huidige landelijke en lokale beleid, de initiatiefgroep Andere Tijden, het advies van de Taskforce Kinderopvang/Onderwijs. In Groningen is inmiddels een traditie opgebouwd met deze samenwerking. Een traditie die we moeten vasthouden en uitbouwen.

Bij het lezen van de toekomstbeelden uit dit boekje viel mij het motto in: *Smart and small are beautiful*. *Smart* in de betekenis van wijs is mooi, omdat de gesprekspartners in verschillende bewoordingen zeggen dat elk kind in de

wijk het verdient om haar of zijn talenten te ontdekken, te ontwikkelen en vast te houden. Bij opvoeden en onderwijzen tot wijsheid gaat het om wat de Vlaamse pedagoog Masschelein noemt 'verlichten', en wel in drie betekenissen. Ten eerste zullen pedagogen, of zij nu pedagogisch medewerker zijn of leerkracht, licht moeten werpen op de werkelijkheid. Op de wereld die kinderen moeten 'veroveren' om deel te kunnen nemen aan de samenleving. Ten tweede zullen zij het verleden van kinderen moeten verlichten; de zwaartekracht opheffen van een verleden dat ons vormt maar niet bepaalt. Ten derde is het hun opdracht om de geest te verlichten, het kritisch denkvermogen te ontwikkelen. De ontwikkeling van wijsheid, talent zo u wilt, is intra-individueel. Kinderen verschillen van elkaar. Niet alleen in motivatie, aanleg, ontwikkeltempo, maar ook in achtergronden en bagage die ze van huis uit meekrijgen. Veel kinderen in de Indische Buurt en De Hoogte ontberen het sociaal en cultureel kapitaal die zo belangrijk zijn bij het vooruitkomen. Maar wat kinderen delen is de wil om te leren. Het gaat er dus om alle kinderen optimaal te ondersteunen bij het vooruitkomen ten opzichte van zichzelf; dat ze de stapjes zetten in hun ontwikkeling die zij kunnen halen. Laten zien dat je iets kunt ('mastering' en 'performance') is dan belangrijker dan presteren. Daarvoor is het nodig dat pedagogen hoge doelen stellen aan kinderen en hen tegelijkertijd maximaal steunen en minimaal begrenzen.

Small is mooi, omdat uit alle gesprekken blijkt dat men de doelstellingen van de Vensterschool onderschrijft, maar Vensterschool Koorenspeer van nu te groot en te ingewikkeld vindt. Er zijn erg veel partijen bij betrokken. De professionals werken verspreid over de wijk op verschillende plekken. Er zijn wisselende gezichten waardoor men elkaar niet kent of weet te vinden. Ook ouders en kinderen geven de voorkeur aan een bekende en vertrouwde, overzichtelijke omgeving. Dan kan er continuïteit in relaties ontstaan. Daarom zou Vensterschool Koorenspeer kunnen profiteren van kleinere, overzichtelijke, meer lokale en werkbare eenheden van kernpartners die met elkaar samen willen werken.

Toekomstbeelden Vensterschool Koorenspeer toont dat iedereen het de moeite waard vindt om door te zetten met wat in de wijk in gang is gezet. Met het oog op de toekomst van de generatie kinderen die nu opgroeit in de Indische Buurt en De Hoogte moet de koers bijgesteld. Kan *Smart en small are beautiful* daar een *Leitmotiv* voor zijn?

Jeannette Doornenbal,
lector Integraal Jeugdbeleid aan de Hanzehogeschool Groningen

De Vensterschool in een veranderende samenleving

Een jubileum

Vensterschool Koorenspoor viert in 2010 haar tienjarig bestaan. Een goede reden om nog eens stil te staan bij hoe het allemaal begon en hoe de Vensterschool de toekomst ziet. Daarom is in het voorjaar van 2010 een onderzoek gedaan naar de toekomstbeelden van betrokkenen rond Vensterschool Koorenspoor. Dit boekje brengt verslag uit van het onderzoek aan de betrokkenen bij de Vensterschool en andere belangstellenden. De auteurs hopen dat de uitkomsten inspireren tot verdere gesprekken over de toekomst. Alle deelnemers aan het onderzoek willen we hartelijk bedanken voor hun bijdrage aan de gesprekken die de basis vormen voor dit onderzoek.

De Hoogte en de Indische Buurt

Koorenspoor is een Vensterschool in twee typische vooroorlogse arbeiderswijken: De Hoogte en de Indische Buurt. Er is veel sociale woningbouw. Arbeiders die het zich konden veroorloven vertrokken vanaf de jaren zestig naar betere buurten. Daarvoor in de plaats kwamen veel studenten en niet-westerse gezinnen. Doordat er geen middenklasse ontstond zijn de wijken vanaf de jaren zeventig verworden tot achterstandswijken. Beide wijken hebben relatief veel alleenstaanden (deels studenten) en werklozen. De kinderen uit de wijken lopen een grotere kans dan kinderen uit andere wijken uit de stad op lage schoolprestaties. Dit komt vooral doordat veel gezinnen kampen met meer dan drie risicofactoren zoals een eenoudergezin, allochtone afkomst, arm, werkloos of een laag opleidingsniveau van ouders. Om in de De Hoogte en de Indische Buurt de onderwijsachterstanden aan te pakken ging in 1999, net als in een aantal andere Groningse wijken, de Vensterschool van start. De Vensterscholen moesten deze achterstand te lijf met integraal jeugdbeleid, ouderparticipatie en de verlengde schooldag.

Hoe het begon

Zo gingen in De Hoogte en de Indische Buurt in 1999 christelijke basisschool De Kleine Wereld en openbare Dalton-basisschool Karrepad samenwerken met de peuterspeelzalen (COP-Groep, voor peuteropvang, peuterspeelzalen en opvoedingsondersteuning in Groningen en Slochteren), de kinderopvang (SKSG, kinderdagverblijf Jettepet), de bibliotheek, Stichting Maatschappelijke en Juridische Dienstverlening (MJD), Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) en een aantal andere organisaties en lokale projecten. Samen vormen zij Vensterschool Koorenspoor. De Vensterschool is gehuisvest in verschillende panden verspreid over de wijk. De bovenbouwlocatie van basisschool Karrepad aan de Molukkenstraat is in 2002 nieuw gebouwd.

In een op hetzelfde terrein gelegen pand zijn de kinderopvang (Merdeka, nso) en peuterspeelzaal Robbedoes gehuisvest. Het schoolplein en het aangrenzende Molukkenplantsoen zijn onlangs grondig onder handen genomen en met elkaar verbonden. Zij vormen nu een avontuurlijke ontdek-speelplek. Koorenspoor doet veel aan naschoolse activiteiten voor kinderen. De 'activiteitenladder' is elke keer lang. Voorbeelden van activiteiten zijn dansles bij de dansacademie, volleybal, Fun in Athletics, KinderKookClub, schaken, Funny-kids (knutselen, spelletjes en gezelligheid) en Kids Spits waarbij kinderen zelf de krant maken van Kinderpersbureau De Hoogte. Maar er zijn ook cursussen voor ouders en leiders van de tussenschoolse opvang. Voor de ouders worden er op twee locaties koffieochtenden georganiseerd en is er taal- en opvoedingsondersteuning voor allochtone ouders met jonge kinderen. Daarnaast is de Vensterschool een belangrijke partner in allerlei samenwerkingsverbanden en denkt zij mee over plannen zoals wijkvernieuwing.

Toekomst

Niet alles is hetzelfde gebleven in die tien jaar. Zo zijn De Hoogte en de Indische Buurt in 2007 door de toenmalige minister voor Wonen, Wijken en Integratie, Ella Vogelaar, uitgeroepen tot 'krachtwijken'. Dat betekent dat er extra investeringen zijn gedaan om de stapeling van sociale, fysieke en economische problemen te verminderen. Hoewel er fors is geïnvesteerd in het renoveren van straten, huizen en buitenruimtes, staat het belang van de kinderen voorop. Voor kinderen uit beide krachtwijken zijn de omstandigheden niet altijd even ideaal. Een groot aantal kinderen heeft thuis maar één ouder. Andere kinderen komen uit multi-probleemgezinnen. In beide wijken wordt 46 procent van de kinderen gerekend tot de categorie achterstandskinderen. Dit leidt onder meer tot lage schoolprestaties, taalachterstanden, schooluitval en spijbelen. Om de risico's het hoofd te bieden zijn er initiatieven ter verbetering en vernieuwing, zoals investeringen in de Voor- en Vroegschoolse Educatie, het project Pedagogische Kracht in de Wijk en B-Slim (gericht op gezonde leefstijl).

Ondertussen verandert de samenleving ook. De toenemende globalisering en digitalisering zijn onderwerpen waar geen kind straks meer omheen kan. Gezien het tempo waarin de samenleving zich ontwikkelt, moeten we vaststellen dat we op dit moment kinderen opleiden voor banen die nog niet bestaan, met technologie die we nu nog niet hebben uitgevonden. De samenleving verandert en het onderwijs moet daarin mee. Op tal van plaatsen in Nederland wordt nagedacht over deze vragen en worden oplossingen gezocht in integrale leerplekken als de school voor de toekomst, de sterrenschool, het etutorium en een integraal kindcentrum. Kinderen komen daar om te leren, te spelen, zich te ontwikkelen en te ontmoeten. Alle

ontwikkelingsterreinen van kinderen komen aan bod in een doorgaand aanbod gedurende de dag. Kinderen, volwassenen, de wijk, wereld, markt en maatschappij worden onder professionele begeleiding bijeengebracht, raken betrokken, leren met elkaar, van elkaar en werken samen aan de toekomst.

Wat is er nodig om kinderen goed voor te bereiden op de toekomst? Aan Vensterschool Koorenspoor de uitdagende taak om kinderen van 0 tot 15 jaar voor te bereiden op de samenleving van straks. Maar hoe doe je dat? Welke beelden hebben betrokkenen bij de toekomst en hoe ziet de Vensterschool er dan uit?

Onze aanpak

Bovengenoemde vragen vormden het beginpunt van een onderzoek onder alle betrokkenen rond Vensterschool Koorenspoor. In groepsinterviews (focusgroepen) hebben we gepraat met ouders, leerlingen, beleidsmakers, bestuurders, leerkrachten, leidsters van de kinderopvang, de Plangroep en de werkgroep Visie. De gesprekken die aanvankelijk door iedereen als een vergadering werden opgevat, bleken zich in de loop van het gesprek vaak te ontwikkelen tot inspirerende sessies waarbij de deelnemers gezamenlijk tot nieuwe inzichten kwamen. De meesten vonden het leuk om na te denken over de toekomst en zonder beperkingen te dagdromen over hoe de ideale Vensterschool eruit zou moeten zien. Uiteindelijk bleken de groepsgesprekken niet alleen een middel om informatie te verwerven, maar een doel op zich waardoor de gesprekspartners met veel zin over hun werk gingen nadenken. "We gaan zwevend terug naar huis."

In de gesprekken die één à twee uur duurden stonden twee vragen centraal.

1. Wat zijn belangrijke thema's in de wijk waar de Vensterschool de komende jaren op in moet spelen of een bijdrage aan zou kunnen leveren?
2. Hoe ziet Vensterschool Koorenspoor in de toekomst, over een jaar of tien, eruit?

In het volgende hoofdstuk leest u wat de betrokkenen naar voren hebben gebracht over hun Vensterschool van de toekomst. Het zijn interpretaties van de auteurs van de gesprekken, waarbij we geprobeerd hebben de meningen van de gesprekspartners zoveel mogelijk samen te vatten. Het zijn dus geen opvattingen van de auteurs. Waar de tekst tussen aanhalingstekens staat, gaat het om citaten. In de verslagen zijn de thema's benoemd waarvan betrokkenen bij de Vensterschool vanuit hun eigen ervaring vinden dat er de komende jaren aandacht voor moet zijn. Bovendien dromen zij alvast een eind vooruit en geven impressies van hun ideale Vensterschool. Op deze stippen aan de horizon en de betekenis daarvan komen we in het slothoofdstuk terug.

Gesprekken over de toekomst

In dit hoofdstuk worden de toekomstbeelden van verschillende betrokkenen bij Vensterschool Koorenspoor weergegeven. Achtereenvolgend komen de ouders en kinderen van basisschool De Kleine Wereld, het managementteam van basisschool Karrepad, pedagogisch medewerkers van de kinderopvang, de Plangroep, de werkgroep Visie en het beleid en bestuur aan het woord.

Ouders en leerlingen van christelijke basisschool De Kleine Wereld

Verscholen op een binnenplein aan de Celebesstraat ligt christelijke basisschool De Kleine Wereld, een echte buurtschool. Het pand stamt uit de jaren dertig en straalt veiligheid uit. Onlangs is het gebouw helemaal gerenoveerd zodat het aan alle moderne eisen voldoet. De naam De Kleine Wereld drukt uit dat een school een afspiegeling in het klein is van wat er in de grote wereld plaatsvindt. Blijde en nare zaken; vreugde en verdriet over allerlei gebeurtenissen; kleine en grote problemen die zich voordoen, gezien door de ogen van een kind. De school bestaat uit twee locaties. De locatie aan de Rosensteinlaan maakt geen deel uit van Vensterschool Koorenspoor. De beide locaties hebben een gezamenlijke directeur, elk een adjunct-directeur en samen twintig leerkrachten. Daarnaast is er nog een intern begeleider, een vakleerkracht gymnastiek en een conciërge voor beide locaties.

Ouders kiezen voor De Kleine Wereld vanwege het kleinschalige karakter en de christelijke identiteit. In totaal gaan ongeveer 125 kinderen aan de Celebesstraat naar school. Veel kinderen zitten in de onderbouw (twee kleuterklassen van twintig leerlingen). In de hogere combinatieklassen komen ook jaargroepen van negen tot vijftien kinderen voor. De onderwijsinspectie is tevreden over de toetsresultaten van De Kleine Wereld. Wel valt het op dat de afgelopen jaren relatief veel kinderen niet hebben meegedaan aan de Cito-eindtoets omdat zij al een verwijzing hadden naar het leerwegondersteunend of praktijkonderwijs. Er zijn verschillende leerlingen die het eindniveau van het basisonderwijs niet halen. De ouderpopulatie is zeer divers.

Koffieochtend

Woensdagochtend half negen. Alle kinderen zitten in hun lokaal, de les begint. Beneden in het gebouw, in een grote gemeenschappelijke ruimte, verzamelen zich de ouders die net hun kinderen naar school hebben gebracht voor de wekelijkse koffieochtend. Tijdens deze koffieochtenden kunnen ouders elkaar ontmoeten en met elkaar praten. Soms schuift er ook een leerkracht of directielid aan. Tijdens een van deze ochtenden is met de aanwezige moeders gepraat over de toekomst van Vensterschool Koorenspoor.

Toekomstmuziek

“Leuk dat er zoveel naschoolse activiteiten zijn voor kinderen. Maar waarom altijd zoveel sport?” Ouders geven aan dat niet alle kinderen sportief zijn; sommigen hebben hun belangstelling ergens anders liggen. Zo zijn er kinderen die graag willen zingen. Verschillende moeders lijkt het erg leuk als kinderen wekelijks samen zouden zingen en het project zouden afsluiten met een klein concertje. Maar ook aandacht voor het bespelen van een instrument is belangrijk. Muzieklessen zijn voor de meeste ouders uit De Hoogte en de Indische Buurt te duur. De lessen en de huur van een instrument kunnen zij niet betalen. Maar zij hopen dat het via de naschoolse activiteiten van de Vensterschool in de toekomst mogelijk wordt dat hun kinderen muzikles krijgen.

Als straks ook a-b-c-boeken en romans voor volwassenen beschikbaar komen in het Floreshuis, is er een volwaardige bibliotheek in de wijk. Cultuur zou binnen de Vensterschool meer gewaardeerd moeten worden, vindt een aantal ouders.

Halen, brengen en veiligheid

Voor veel ouders van kinderen die naar De Kleine Wereld gaan, is het een eindje lopen als zij hun kinderen naar een naschoolse activiteit willen brengen. De meeste naschoolse activiteiten spelen zich af aan de Molukkenstraat. Voor sommige ouders lijkt het daardoor alsof de activiteiten vooral bedoeld zijn voor kinderen van het Karrepad; alsof de kinderen van De Kleine Wereld er te gast zijn. Goede communicatie tussen de school, de opvang en de ouders over het halen en brengen vinden ouders het allerbelangrijkste. Als een activiteit niet doorgaat, moet dat doorgegeven worden. “Een kind mag nooit voor een dichte deur komen te staan.”

Voor sommige kinderen is de afstand te groot om zelf te kunnen lopen. Zij moeten echt gehaald en gebracht worden. Kinderen van De Kleine Wereld zijn kleinschaligheid gewend. De Vensterschool is al gauw te groot, vinden ouders. “Kleine kinderen verzuipen daar.” Sommige kinderen houden ook niet van plekken waar ze de weg niet kennen. Voor hen geen grote Vensterschool, zoals in Selwerd/Tuinwijk/Paddepoel. Een apart schoolgebouw, met daarnaast eventueel andere voorzieningen, dat zou het beste zijn. Veel ouders houden niet van grote, imponerende gebouwen. “Ik koop ook liever in kleine winkeltjes dan in een groot winkelcentrum.”

Wensen uit groep 8

Vier kinderen uit groep 8 van De Kleine Wereld willen ook vooral een kleinschalige school. Op een grote school voelen zij zich niet prettig. Sommigen maken gebruik van het naschoolse aanbod. Zo gaat Soraya op maandag naar de huiswerkklas in Het Pand. Als de kinderen klaar zijn met hun huiswerk mogen ze spelletjes doen. Een vader begeleidt dat. Diego gaat niet naar naschoolse activiteiten of de nso. Hij is er vroeger wel geweest, maar vond het niet leuk. Hij gaat nu in Selwerd naar voetbal. Ook gaat hij regelmatig naar Selwerd om een potje te poolen of om met anderen met de Wii (spelcomputer) te spelen. Soraya gaat wel naar de nso. Ze gaat dan soms naar de club (koken, spelletjes, meidenclub). Merel gaat nergens naar toe. Bij haar is 's middags altijd iemand thuis en verder heeft zij haar eigen vrijetijdsbestedingen (muziek). Tessa gaat nergens naar toe omdat zij het aanbod niet interessant vindt. Deze mening wordt door de anderen gedeeld. Voor kinderen uit groep 8 zou er meer te doen moeten zijn: een aanbod dat aantrekkelijk is voor grote kinderen.

Managementteam openbare Dalton basisschool Karrepad

Het Karrepad is een openbare basisschool voor Daltononderwijs. De school wil een plek zijn waar veel gebeurt op het gebied van onderwijs en opvoeding. Een plek waar kinderen niet alleen leren lezen en rekenen, maar ook de kans krijgen en gestimuleerd worden zich te ontplooiën in een prettige, veilige omgeving. De betrokkenheid van ouders speelt daarbij een belangrijke rol.

De school heeft twee locaties die aanzienlijk van elkaar verschillen. De locatie in de Indische Buurt, aan de Molukkenstraat, telt 470 leerlingen. Naast verschillende onderwijsondersteuners werken er zo'n 32 leerkrachten (grotendeels in deeltijd). De leerlingenpopulatie aan de Molukkenstraat is divers. Zowel kinderen uit gezinnen met tweeverdieners als kinderen uit eenoudergezinnen gaan naar deze school. Minder dan 20 procent van de leerlingen heeft een niet-Nederlandse achtergrond. Bijna de helft van de schoolpopulatie bestaat uit achterstandskinderen. Aan de andere kant van de Bedumerweg staat de veel kleinere locatie aan de Van Oldenbarneveltlaan. Hier gaan honderd leerlingen naar school. Naast een conciërge, een intern begeleider, een verantwoordelijke voor de schakelklas en de Vroeg- en Voorschoolse Educatie (VVE), zijn er acht leerkrachten (veelal in deeltijd) in dienst. Veel kinderen (ruim 75 procent) hebben een niet-Nederlandse achtergrond.

Karrepad heeft een positieve beoordeling van de inspectie. De leerresultaten van de leerlingen op beide locaties liggen op het verwachte niveau. Aan het eind van hun schoolcarrière stroomt 54 procent van de leerlingen uit naar het havo/vwo, 22 procent naar de theoretische leerweg binnen het vmbo. 24 procent van de leerlingen gaat na groep 8 naar een andere leerweg binnen het vmbo (Bron: schooljaar 2007-2008). De locatieleiders en de coördinator onderbouw vormen samen met de algemeen directeur het Management Team van het Karrepad.

Verskillende doelgroepen

Een actueel thema waar ook het Karrepad zich op beraadt, is de samenwerking met verschillende groepen ouders. De school worstelt met het bieden van kansen aan kinderen die het nodig hebben en het verrijken voor kinderen die daar behoefte aan hebben. Het dilemma van de school is: geef je extra tijd aan achterstandskinderen om ze op een gemiddeld niveau te krijgen, of kom je tegemoet aan de meer mondige ouders van meer dan gemiddeld presterende kinderen om die nog beter te kunnen laten presteren?

In de praktijk zijn er in de Indische Buurt en De Hoogte vier typen gezinnen te onderscheiden:

1. klassieke Nederlandse gezinnen;
2. niet-westerse gezinnen;
3. hogeropgeleide gezinnen waarin beide ouders werken en druk zijn;
4. hogeropgeleide gezinnen waarin ouders er voor kiezen om meer thuis te zijn.

Aangezien de populatie leerlingen die naar het Karrepad gaat een verschillende achtergrond heeft, volstaat één model voor een verlengde schooldag niet. De komende jaren wil de school veranderen. Maar in hoeverre moet je meegaan met de nadrukkelijke wensen van drukke tweeverdienende ouders? Volgens het managementteam van het Karrepad zouden deze ouders graag willen dat de kapper langskomt op kinderdagverblijf Monkey Donkey en ook zouden zij het prettig vinden als de kinderen vanuit school of bso naar zwemles worden gebracht. Ouders die veel thuis zijn, houden echter veel zaken het liefst bij zichzelf; zij lunchen het liefst tussen de middag thuis en besteden zo min mogelijk uit. “Wat dat betreft zijn alle groepen hier vertegenwoordigd: de ouders zonder tijd en de ouders zonder geld.” De school denkt al een tijd na over een verlengde schooldag of dagarrangementen. Hoewel de extra voorzieningen drukke tweeverdienende ouders in de kaart spelen, zijn de ideeën vooral geënt op het bieden van extra kansen aan kinderen uit achterstandssituaties. Op de locatie aan de Van Oldenbarneveltpaan willen ze het onderwijs daarom rigoureuus anders gaan inrichten. Of de locatie Molukkenstraat hierin mee moet gaan is nog de vraag. De komende jaren zal hierover duidelijkheid moeten komen en zullen er afspraken met ouders gemaakt moeten worden over de verantwoordelijkheden. Het dilemma van de school over hoe zij haar onderwijs moet inrichten, rekening houdend met de verschillende groepen ouders, wordt extra lastig doordat de leerkrachten op het Karrepad overwegend uit vijftigplussers bestaat. Omdat de leerkrachten het opvoeden van hun kinderen destijds grotendeels zelf hebben gedaan, hebben zij enige moeite met de verlengde schooldag en het uitbesteden van allerlei zorgtaken en activiteiten.

Samenwerken aan de verlengde schooldag

De opvang van kinderen tot ‘s avonds houdt ook andere partners binnen de Vensterschool bezig. Het managementteam vindt dat je je moet aanpassen aan de samenleving en daar hoort een geïntegreerde, verlengde schooldag bij. Daarvoor moet wel eerst de verzuilde structuur binnen de Vensterschool doorbroken worden. “De partijen denken nu nog sterk vanuit hun eigen straatje.”

Het vormen van één organisatie is een goed uitgangspunt voor samenwerking tussen de partijen. De peuterspeelzaal en de kinderopvang (SKSG) als onderdeel van de eigen organisatie, liefst in één gebouw. Dan wordt er pas echt samengewerkt en gaat het verder dan alleen overleg. Er zijn nu te veel partners betrokken bij de Vensterschool. “Ik ken de namen van de meeste mensen niet eens.” Het zou goed zijn om nadrukkelijker te werken aan het versterken van de binding van medewerkers van de Vensterschool. Het wij-gevoel moet verder ontwikkeld worden. Wél moet het onderwijs als zelfstandige poot blijven bestaan. Tot zover lijkt er eigenlijk geen verschil met een Vensterschool zoals deze bedoeld is. Waar zit dan toch het verschil?

“De Vensterschool is nu naast de school neergezet, terwijl de school verantwoordelijk zou moeten zijn.” Vensterschool Koorenspoor zou over een jaar of tien klein en overzichtelijk moeten zijn, terwijl toch alle voorzieningen worden geboden en ouders de keuzevrijheid hebben voor de school die zij willen. Daar lijkt een spanningsveld te liggen. De oplossing zit in het vormen van schillen van opvoeding, onderwijs, opvang en zorg rond een kind, aldus het managementteam van het Karrepad.

Vakleerkrachten en clusteren

Door de nadruk op samenwerking binnen een Vensterschool wordt de belasting voor leerkrachten groter. Het managementteam van het Karrepad ziet in de toekomst het liefst meer vakleerkrachten in de school. Als je de organisatie anders inricht, kunnen de leerkrachten hun tijd vooral besteden aan het bijbrengen van cognitieve kennis, terwijl vakleerkrachten specifieke domeinen als beweging, en artistieke vaardigheden voor hun rekening nemen. “De huidige leerkrachten hoeven dan geen duizendpoten meer te zijn.”

Het buitenschoolse leren is meer aanvullend en moet aansluiten op de talenten van ieder kind. Bepaalde taken kunnen in de Vensterschool van de toekomst gecombineerd worden. Zo wil het managementteam van het Karrepad graag een pedagogisch medewerker aanstellen die de lunch begeleidt tijdens de tussenschoolse opvangperiode. Diezelfde medewerker kan daarna een creatieve opdracht met leerlingen in de klas uitvoeren en vervolgens als klassenassistent aanwezig blijven. Ook in de naschoolse opvang zou zo’n pedagogisch medewerker kunnen werken. De pedagogisch medewerker vormt op die manier een verbindende schakel tussen de school en de andere partners van de Vensterschool. Het voordeel van dit clusteren is volgens het managementteam dat er aantrekkelijker banen gecreëerd worden voor nieuwe medewerkers en dat de Vensterschool deze mensen beter aan zich kan binden.

Pedagogisch medewerkers kinderopvang SKSG

De Stichting Kinderopvang Stad Groningen ofwel de SKSG is de grootste aanbieder van Kinderopvang in de Indische Buurt en De Hoogte. De stichting biedt alle vormen van professionele kinderopvang bij kindercentra en gastouders, van oudsher verspreid over de stad Groningen en inmiddels ook in de regio. Er werken in totaal achthonderd medewerkers in meer dan 45 kindercentra. In Vensterschool Koorenspeer participeren Kindercentrum Merdeka (naschoolse opvang en kinderopvang 0-12 jaar, Molukkenstraat), Kinderdagverblijf Bruintje Beer (Bankastraat) en Kinderdagverblijf Klavertje 3 (J.C. Kapteynlaan). Daarnaast zijn sinds 2006 de naschoolse activiteiten (nsa) en het Kinderwerk ondergebracht bij SKSG Kinderopvang.

De kinderen die het nodig hebben, zitten thuis

Sinds 2005 is kindercentrum Merdeka gehuisvest in een nieuw pand aan de Molukkenstraat. Dit heeft een flinke impact gehad op de populatie kinderen die naar de kinderopvang gaat. Waren dat vroeger vaak kinderen uit achterstandsgezinnen, nu komen er veel meer autochtone kinderen van hogeropgeleide ouders. Jammer, vinden de pedagogisch medewerkers. Niet omdat het met de nieuwe groep kinderen niet klikt, maar omdat de 'oude groep' kinderen zo veel kan 'halen' bij Merdeka. De buitenschoolse opvang (bso) bijvoorbeeld biedt een veilige omgeving waar kinderen normen en waarden leren. Ook kunnen pedagogisch medewerkers in een vroeg stadium problemen signaleren. De buitenschoolse opvang is daarmee meer dan alleen de sportclub. Maar het fenomeen van de verschuivende populatie doet zich niet alleen bij Merdeka voor. Je ziet het ook bij de andere kinderopvang. Veel kinderen die de extra aandacht goed kunnen gebruiken, zitten thuis of hangen op straat. Vroeger kwamen die kinderen wel vier of vijf dagen per week. "Je zag ze bijna elke dag." Tegenwoordig komen kinderen maar één of twee dagen. Ook de gesprekken met de ouders zijn veranderd. Vroeger kwamen de kinderen vaker uit gezinnen met problemen. De gesprekken tussen de pedagogisch medewerkers en de ouders hadden meer het karakter van hulpverlening. Nu de diversiteit aan achtergronden van de kinderen groter is, is de aard van het werk ook veranderd. De oorzaak ligt volgens de gesprekspartners vooral in de financiële middelen voor kansarme gezinnen. Er is in de loop der tijd flink bezuinigd op subsidies. "Ouders moeten tegenwoordig al een studie gaan volgen om in aanmerking te komen voor betaalde kinderopvang." De groep kansarme ouders en hun kinderen mogen de komende jaren niet vergeten worden. Als er weer geld voor is, zullen de ouders vanzelf weer terugkomen, voorspellen de pedagogisch medewerkers van de SKSG.

Kinderen van deze tijd

Wat de komende jaren wel zal blijven zijn het ongeduld en de veeleisendheid van alle kinderen. Wat dat

betreft is er veel veranderd, zeggen leidsters die al wat langer in de kinderopvang werken. De oudere kinderen zijn respectlozer naar volwassenen. Ze zijn vaak snel ongeduldig en brutaal. “Ze willen vooral veel op de computer en vinden veel activiteiten saai en stom.” Zelfs bij de kleintjes is het al te merken. Zij kunnen zich minder goed dan vroeger zelf vermaken. De pedagogisch medewerkers zien dan ook dat kinderen in het algemeen steeds vaker en meer nieuw speelgoed hebben. Ook hebben ze een drukke agenda. Dan weer zwemles, dan weer toneel, kinderfeestjes en judo. Voor de pedagogisch medewerkers betekent dat, dat zij de kinderen moeten leren spelen.

Ouders verwachten ook veel van hun kinderen tegenwoordig, vinden de gesprekspartners. Het liefst willen zij dat hun kind arts of advocaat wordt. “De bso mag dat voorbereiden door zichtbaar nuttige activiteiten met de kinderen te ondernemen.” En daar ligt een spanningsveld. Want ouders zien dan het liefst hun kind naar het museum gaan met de bso, terwijl diezelfde kinderen het liefst spelen en hangen. Het is voor de bso schipperen tussen de verlangens van de ouders en die van de kinderen.

Samenwerken

Wensen voor de toekomst zijn er genoeg. De pedagogisch medewerkers van de SKSG missen de samenwerking met de andere partners. Er wordt nu weliswaar voorzichtig samengewerkt met de scholen aan gezamenlijke thema's en in de Voor- en Vroegschoolse Educatie is ook een begin gemaakt. Maar in de dagelijkse praktijk merken de medewerkers van de SKSG niet veel van de Vensterschool, terwijl zij wel de behoefte hebben elkaar te kennen en informatie uit te wisselen over wat er zoal speelt. Concrete overleggen over de kinderen tussen partijen moet het streven zijn.

In het naschoolse aanbod zien de pedagogisch medewerkers een combinatie van bso en sociaal-cultureel werk als ideaal. Een open voorziening die toegankelijk is voor iedereen moet het mogelijk maken om alle kinderen te bereiken. Ook de doelgroepkinderen. Zo'n voorziening hoeft niet per se onder één dak. Dat kan ook heel goed in een complex waarbij gebruik wordt gemaakt van elkaars voorzieningen. Tot slot moet nog één wens de pedagogisch medewerkers van het hart. Kleine groepen zijn veel fijner voor kinderen. De groepen van twintig kinderen zijn voor sommigen echt te druk. Groepen van een stuk of twaalf kinderen zijn ideaal.

Plangroep

In Vensterschool Koorenspoor werken verschillende partners met elkaar samen. In de Plangroep van de Vensterschool zitten vertegenwoordigers van al die partijen. Onder voorzitterschap van de locatiemanager (deze zorgt ervoor dat de verschillende instellingen met elkaar samenwerken en bewaakt het proces) komt de Plangroep ongeveer vier keer per schooljaar bij elkaar. Hier ontstaan de ideeën en worden plannen gemaakt voor de toekomst. Bij het gesprek over de toekomst van Vensterschool Koorenspoor waren vertegenwoordigers van de bibliotheek, SKSG, GGD, OCSW (gemeente), B-Slim/Huis voor de Sport, obs Karrepad, MJD (jongerenwerk) en de COP-Groep (peuterspeelzalen).

De maatschappij verandert

Iedereen is het met elkaar eens dat de maatschappij in rap tempo verandert. De wereld wordt steeds groter en alles gaat steeds sneller. De vraag is of iedereen dat in dit tempo bij kan benen. Daarnaast vraagt de Plangroep zich ten eerste af of "er straks nog genoeg mensen zijn die iets met hun handen kunnen." Niet iedereen hoeft te *multitasken*. Goede vakmannen en -vrouwen blijven hard nodig. Voor Vensterschool Koorenspoor ligt daar een taak die zij op kan pakken. Juist de brede talentontwikkeling van kinderen moet leidend zijn en kan zo de verschillende beroepen stimuleren. Omdat er in het reguliere onderwijs niet altijd genoeg tijd is voor het ontwikkelen van andere vaardigheden dan de cognitieve ziet de Plangroep veel mogelijkheden in het aanstellen van vakleerkrachten. Zij kunnen juist die andere talenten bij kinderen opsporen en aanspreken. Ook naschools moet het aanbod inspelen op talentontwikkeling.

Kleinschalig, maar niet te knus

In de ideale Vensterschool worden onderwijs, opvang en zorg rond de talentontwikkeling van kinderen in elkaar geschoven. Dat moet dan wel kleinschalig. Elkaar kennen moet voorop staan. In het bijzonder is dat van belang voor jongeren. Zij dreigen nu vaak te verzanden doordat ze niet goed weten waar ze terecht kunnen met vragen, huiswerk of voor een praatje. Met name de overstap van kinderen uit groep 8 naar het voortgezet onderwijs is een risicovolle periode. Deze kinderen hebben een goede structuur nodig waarin ze hun eigen plek hebben en begeleid worden bij hun overstap naar het voortgezet onderwijs (VO). In de toekomst zou een huiskamer voor leerlingen uit groep 8 en de eerste klas van het VO een uitkomst zijn. De samenwerking met het onderwijs is daarbij noodzakelijk.

Hoewel kleinschaligheid en structuur belangrijk zijn, hoeven de voorzieningen ook niet voor ieder gezin om de hoek te liggen. Veel wijkbewoners zijn gemakzuchtig en willen niet te veel moeite doen, zegt de

Plangroep. Ouders zijn ook lang niet altijd even betrokken bij de ontwikkeling van hun kind. Het zou dan goed zijn om de wijkbewoners af en toe juist iets verder te laten kijken. “Voor kinderen kan het dan een project zijn om te leren zelfstandig ergens naartoe te gaan.” Zowel voor ouders als voor professionals zou het goed zijn om af en toe weer terug te grijpen op ‘ouderwetse’ waarden zoals sparen en kunnen uitstellen. “We dreigen kinderen nu met zijn allen te veel te verwennen.”

De ideale Vensterschool

Ideaal is volgens de Plangroep een kleinschalige infrastructuur waarin opvoeding, onderwijs, (naschoolse) opvang en zorg wordt aangeboden, inclusief een gezonde maaltijd. Om ervoor te zorgen dat kinderen ook echt profiteren van het gehele aanbod zou deelname voor twee of drie dagen verplicht moeten worden gesteld. Daarnaast kunnen ouders en kinderen kiezen hoe zij die tijd ingericht willen zien en of zij eventueel extra dagen willen. Maar de keuzevrijheid is beperkt. Rekening houden met de wensen van ouders en kinderen is belangrijk maar ook ingewikkeld. Want de wensen van ouders en kinderen zijn niet altijd dezelfde. Ouders willen graag dat activiteiten plaatsvinden vanuit de bso (bijvoorbeeld zwemles), terwijl kinderen aangeven in hun vrije tijd ook graag op de bank te willen hangen.

In de ideale Vensterschool wordt er gedifferentieerd naar leeftijd: een kindcentrum voor jonge kinderen (0-6 jaar), een kindcentrum voor schoolkinderen (6-12 jaar) en een huiskamer voor jongeren (12+). Deze ideale Vensterschool is een organisatie die integraal wordt aangestuurd. Om echt maatwerk mogelijk te maken vindt die aansturing plaats vanuit de wijk en niet vanuit de stad. “Een wijk als De Hoogte is tenslotte eigenlijk een dorp en niet te vergelijken met de stad.”

Werkgroep Visie

De werkgroep Visie is binnen het project PK in de Wijk in het leven geroepen met de opdracht om een eerste aanzet te geven voor een gezamenlijke pedagogische visie voor Vensterschool Koorenspeer. De werkgroep is vooral in het begin van het project actief geweest en heeft een aantal kernwaarden vastgelegd. In de werkgroep participeren verschillende sleutelfiguren van de deelnemende instellingen.

Kwetsbare wijk

Kwetsbaarheid is waar het in De Hoogte en de Indische Buurt om draait volgens de werkgroep Visie. De economische situatie in de wijken baart zorgen. Veel mensen hebben een bijstandsuitkering en/of een lager opleidingsniveau. Maar ook de sociale verhoudingen zijn broos. Er wonen relatief veel alleenstaanden en

eenoudergezinnen. Vergeleken met andere wijken in de stad wonen er ook veel niet-autochtonen, die deels inburgeringsplichtig zijn. Het met elkaar samenleven van mensen met verschillende leefstijlen is een hele kunst. De kinderen uit de wijk hebben veel zorg en aandacht nodig, stelt de werkgroep.

De vraagstukken rond kwetsbaarheid doen een beroep op professionals: hoe moet je omgaan met deze problemen waar je geen direct antwoord op hebt? Ondersteuning van ouders bij de opvoeding is daarbij essentieel, vindt de werkgroep. Hoewel de tijden veranderen, blijven in veel gevallen ouders vasthouden aan 'oude' waarden. Verschillende waarden van elkaar accepteren en samen met ouders werken aan de toekomst van de kinderen is een belangrijk doel voor de Vensterschool. De vraag is echter hoe je dat vorm en inhoud geeft. De tendens is dat professionals naar ouders toe gaan (achter de voordeur, bemoeizorg), maar hoe benaderbaar en bereikbaar zijn ouders? "Voorop staat dat we moeten voorkomen dat professionals denken: dát gezin weer..."

In dialoog blijven, hoe moeilijk dat soms ook is, is een belangrijk punt voor de toekomst. Ouders en de Vensterschool moeten samenwerken om op die manier het beste voor een kwetsbaar kind te realiseren. Professionals moeten daarbij ouders goed informeren. Idealiter vormen de betrokkenen in de Vensterschool

verschillende cirkels om een kind die elkaar versterken, met als ultiem wensbeeld een *civil society*: een wijk waarin mensen op een prettige manier, op vrijwillige basis met elkaar samenwerken en betrokken zijn bij de ontwikkeling van kinderen en ondersteuning van de gezinnen.

Weg met de eilandjes

Het lastige in de Vensterschool van nu is dat organisaties te veel hangen aan hun afzonderlijke identiteit. Of dat is vanwege zorg om het eigen bestaansrecht of vanuit hun organisatiecultuur? Vaak wordt pijnlijk duidelijk dat iedereen vastzit in zijn eigen rol. In de praktijk opereert iedereen vanaf een eilandje. De werkgroep is van mening dat de Vensterschool de komende jaren beter moet leren omgaan met verandering. Het vasthouden van de eigen cultuur werkt vertragend. Terwijl de medewerkers die ruimte wel vragen, houdt het management vast aan controle. De werkgroep Visie is ervan overtuigd dat de oude managementstijlen niet meer voldoen. De Vensterschool moet toegroeien naar 'vloeiende identiteiten', waarin zelfstandige professionals met elkaar samenwerken, met voldoende mandaat en onder goede voorwaarden. Dat zal tijd en moeite kosten, zowel voor organisaties als voor de medewerkers. Zo zal de onzekerheid die dat voor veel werknemers met zich meebrengt, niet voor iedereen prettig zijn. De tijd voor nieuwe vormen van samenwerken is pas rijp als zowel de mensen als de instellingen ertoe bereid zijn.

Iedereen in dienst van de Stichting Vensterschool

"Deze wijk heeft niet zomaar mensen nodig, maar de *béste*, en datzelfde geldt voor de gebouwen." Voor de goede samenwerking tussen mensen en tussen instellingen is een radicale ommezwaai noodzakelijk, vindt de werkgroep Visie. Vensterschool Koorenspeer is nu gehuisvest in vier gebouwen. Er wordt niet gezamenlijk gewerkt of geluncht. Er is geen plek die bindt, terwijl nabijheid een belangrijke voorwaarde is voor het opbouwen van samenwerking.

De werkgroep Visie wil af van die verschillende organisaties en wil toegroeien naar een situatie met medewerkers vanuit één organisatie in één gebouw. "We denken dan aan één groot complex à la winkelcentrum Paddepoel. Daarin zijn nog veel meer voorzieningen opgenomen zoals de bibliotheek en winkels om je boodschappen te doen." De hedendaagse ouders, die gemak hoog in het vaandel hebben, worden daarmee ook bediend.

Een grote ommezwaai hoeft niet ten koste te gaan van de identiteit van de verschillende instellingen, vindt de werkgroep. Klein blijven door differentiatie is het streven. En de vrijheid van kinderen om hun gang te

gaan, mag niet in het geding komen. Ook de Pietje Bell uit De Hoogte of de Indische Buurt moet zich binnen een zekere begrenzing kunnen uitleven. De Vensterschool als marktplein is een droombeeld. Daarin werken niet individuen vanuit hun eigen organisaties. “Alle bronnen – mensen, geld, enzovoort – worden op één hoop gegooid.” Alle professionals komen in dienst van de Stichting Vensterschool en vormen met elkaar één organisatie. De huidige functieprofielen worden dan uitgebreid met de werkzaamheden voor Vensterschool Koorenspoor. Dat maakt de afstemming tussen professionals meteen een stuk makkelijker. Zo kan een sociaal-verpleegkundige met één blik in zijn agenda zien of hij in de gelegenheid is een gastles te verzorgen in groep 6. Tegenstrijdige belangen en overleg met leidinggevenden vormen niet langer een belemmering. “Vanuit één organisatie, met een gezamenlijke visie en aansturing, kunnen we de kwetsbare gezinnen beter benaderen en kinderen beter begeleiden.”

Voorwaarde voor een dergelijke constructie is een betere financiering. Waar het geld nu op gaat aan verschillende projecten, zou alles in één geregeld moeten worden; een investering in de basis. Voor Groningen een kans om nog een keer écht vernieuwend te zijn met de Vensterschool.

Beleid en bestuur

Beleidsmakers en bestuurders zijn mensen die regels en doelstellingen vaststellen, uitdragen, implementeren, of leiding geven. In dit geval zijn het de beleidsmakers en bestuurders van de Vensterscholen in Groningen. Gesprekspartners zijn de gemeentelijke beleidsmedewerkers voor de Vensterscholen en de Centra voor Jeugd en Gezin, de gemeentelijke locatiemanager, een beleidsmedewerker vanuit de GGD en de dean van de Pedagogische Academie. De beleidsmakers geven richting aan de ontwikkelingen in de Vensterschool.

Tekenen des tijds

De tijden zijn veranderd, vinden de gesprekspartners. Mensen moeten tegenwoordig veel dingen tegelijk kunnen (*multitasken*) en snel kunnen *switchen*. In de praktijk kost dat veel tijd en zorgt het voor veel onrust. De meeste mensen hebben daardoor vooral tijd en aandacht voor hun eigen leefomgeving. Weinig mensen hebben zo nog tijd over voor vrijwilligerswerk. “Mensen uit De Hoogte kunnen het tempo niet bijhouden.” De kloof tussen kansarme groepen en kansrijke groepen zal steeds groter worden. Alle gesprekspartners delen hun zorgen over de groep laagopgeleide ouders en hun kinderen. “Zij lopen het risico verstrikt te raken in deze samenleving.” Hier ligt een duidelijke opdracht voor Vensterschool Koorenspoor, want het idee was en blijft: een plek die kansen biedt voor kinderen die het nodig hebben en tevens interessant is voor kinderen van hoogopgeleide tweeverdieners.

Opvallend is de huidige tendens dat scholen en schoolbesturen zich steeds meer op de core business richten: taal en rekenen. En daarbij is opbrengstgericht werken het credo. Terwijl kinderen hun omgeving en de aandacht voor andere ontwikkelingsdoelen hard nodig hebben. Als andere talenten van kinderen dan enkel cognitieve geen rol spelen, ontstaat er een onderscheid in winnaars en verliezers. De aandacht voor brede talentontwikkeling van kinderen moet binnen de Vensterschool dan ook voor een belangrijk deel gezocht worden in het naschoolse aanbod. In de Vensterschool kun je ook op andere fronten status bereiken. Het sturen op resultaten hoeft in een Vensterschool dan ook niet te botsen met andere ontwikkelingsdoelen. De betrokkenheid van ouders is daarbij een belangrijke voorwaarde. Van hen wordt verwacht dat zij ook een tegenwicht kunnen bieden. Het naschoolse aanbod moet dan wel aansluiten bij de huidige generatie kinderen. Want ook die zijn niet meer dezelfde als 25 jaar geleden. Iedereen is het er over eens dat kinderen van tegenwoordig sterk gericht zijn op consumeren en plezier. Daardoor zijn kinderen veel zelfbewuster dan vroeger. “Het is wel belangrijk kinderen te ondersteunen bij het opbouwen van een realistisch zelfbeeld.”

De pedagogische opdracht

Opvoeden is dus een belangrijke taak voor Vensterschool Koorenspoor. Het uiteindelijke doel is minder individualistisch gedrag en meer betrokkenheid en maatschappelijke binding. “De Vensterschool moet zowel de buurt als de pedagogische omgeving versterken.” Eén pedagogische visie op opvoeden moet daarvoor het uitgangspunt zijn, aldus de Plangroep. De pedagogische vaardigheden van leerkrachten en ook van de leidsters en leiders uit de kinderopvang zijn cruciaal. De bewustwording van hun pedagogische taak is een eerste belangrijke stap.

Een ongedeelde vraag

Het geïntegreerd aanbieden van onderwijs, opvang en zorg moet invulling geven aan de gezamenlijke opvoeding van kinderen. Samen met de ouders vormen professionals uit deze sectoren een kring om het kind. “In de Vensterschool van de toekomst vervalt de ouderavond van school. Deze wordt vervangen door een kindbespreking waarbij alle betrokken professionals en de ouders samen de ontwikkeling van het kind bespreken.” Je kunt hier allerlei ingewikkelde modellen voor bedenken, maar volgens de Plangroep is de oplossing verrassend simpel: “Zet goede mensen samen aan het werk.” Het gezin heeft daarbij een ongedeelde vraag. Het heeft dus geen zin in disciplines te denken die voor de ouders geen realiteit zijn. Daarom heeft de Vensterschool ook een plek in de wijk: de plek waar de vragen ontstaan. Een pedagogisch manager kan functioneel of hiërarchisch leiding geven aan de verschillende professionals.

Op naar de toekomst ...

Evaluatie

Nadenken over de toekomst van de Vensterschool bleek een gouden greep. De gesprekken met allerlei betrokkenen heeft verschillende inzichten opgeleverd die richting geven aan de verdere ontwikkeling van Vensterschool Koorenspeer. Wat opvalt is dat ouders en kinderen, de mensen die daadwerkelijk gebruik maken van de Vensterschool, vooral praktische beelden hebben voor de toekomst (bijvoorbeeld aandacht voor muziekles). De professionals zijn zeer betrokken bij de doelgroep en maken zich vaak zorgen om (een groot aantal van) de gezinnen waar zij mee werken. In hun wensbeeld ondersteunt de Vensterschool vooral de kansarme gezinnen nog beter. Voor de uitvoering van hun werk hebben zij maar één wens: samenwerken. De mensen die meer op afstand betrokken zijn, zoals de beleidsmakers en bestuurders, de werkgroep Visie en de Plangroep, denken in grotere kaders en zien het liefst organisatorische veranderingen om op die manier beter in te kunnen spelen op de behoeften in de wijk en de veranderingen waar de Vensterschool de komende jaren mee te maken krijgt.

Toekomstige ontwikkelingen

De kinderen van tegenwoordig zijn echt anders dan een jaar of twintig geleden. Dat vinden veel betrokkenen bij Vensterschool Koorenspeer. Ze zijn mondiger, zo niet brutaler, ongeduldiger en hebben meer prikkels nodig om zich te kunnen vermaken. Dit lijkt een onomkeerbare trend gezien de manier waarop kinderen tegenwoordig worden opgevoed en de materiële welvaart die veel kinderen thuis ervaren. De meeste professionals beschouwen het als een gegeven waar zij de komende jaren mee om zullen moeten gaan. Daarnaast maken zowel professionals als beleidsmakers, bestuurders en leden van de Plangroep zich zorgen over de kansarme gezinnen die kenmerkend zijn voor de krachtwijken De Hoogte en de Indische Buurt. De bewoners van beide wijken zijn kwetsbaar door het gemiddeld lage opleidingsniveau, het lage inkomen en problemen zoals echtscheiding, huiselijk geweld of verslaving. Zulke ouders kunnen het tempo waarin de samenleving zich ontwikkelt maar moeilijk bijbenen, met als risico dat zij ontsporen. Vooral voor de kinderen uit deze gezinnen wil Vensterschool Koorenspeer er de komende jaren met nadruk zijn. Hun talentontwikkeling moet centraal staan. Een veilige gestructureerde omgeving (ook voor de oudere kinderen) en een breed naschools aanbod (met liefst ook veel aandacht voor de culturele ontwikkeling van kinderen) moet het kader hiervoor bieden. Op die manier verwachten de betrokkenen bij de Vensterschool dat iedereen, ook de minder kansrijke kinderen, zich breed kan ontwikkelen en zo zijn eigen plek zal vinden in de maatschappij.

Het ideaal voor Vensterschool Koorenspeer

Hoe zou Vensterschool Koorenspeer eruit moeten zien om dit te verwezenlijken? Daarover zijn alle betrokkenen het behoorlijk met elkaar eens. Een wijk waarin gemeenschapszin centraal staat, vormt voor velen de basis. Daarbinnen vormt de Vensterschool een voorziening waarin drie schillen, onderwijs, opvang en zorg, om een kind heen gebouwd zijn. De kinderen en hun ouders hebben als gezin één behoefte, een ongedeelde vraag. Het aanbod moet daarom geïntegreerd zijn. Ouders hebben in plaats van een tienminutengesprek op school een kindgesprek, waarin alle betrokken professionals met de ouders praten over de ontwikkeling van hun kind. De samenwerking tussen de verschillende organisaties binnen de Vensterschool staat daarbij voorop. Mensen uit de verschillende organisaties moeten elkaar kennen en weten te vinden. Ook ouders zijn betrokken. De school vormt de spil in het geheel. De samenwerking is volgens iedereen het beste te realiseren in een kleinschalig complex, dat het beste te vergelijken is met een kashba (ommuurde eenheid) of een marktplein. Alle voorzieningen zijn op loopafstand bereikbaar, maar blijven klein en overzichtelijk. Professionals zijn in dienst van één werkgever: de stichting Vensterscholen Groningen. Dat maakt onderling overleg en afstemming een stuk makkelijker en bevordert het wijkgevoel. Deze Vensterschool is een aantrekkelijke werkgever voor alle professionals die graag voor en met doelgroepen uit De Hoogte en de Indische Buurt willen werken. Binnen de Vensterschool wordt gedifferentieerd op inhoud en naar leeftijd. Er komen vakleerkrachten en pedagogisch medewerkers voor specifieke vakken als sport en handvaardigheid en de tussenschoolse opvang, zodat de leerkrachten zich volledig kunnen wijden aan het aanleren van de belangrijkste cognitieve vaardigheden. Het naschoolse aanbod vindt plaats in kleine groepen van maximaal vijftien kinderen en richt zich op specifieke leeftijdsgroepen. Een groep voor jongere kinderen (0-6 jaar), een groep voor basisschoolkinderen (6-10) jaar en een groep voor de oudere kinderen (10-15 jaar). Door het aanbieden van (deels verplichte) dagarrangementen worden juist de kinderen bereikt die het aanbod van de Vensterschool goed kunnen gebruiken.

Spanningsvelden

Naast de verrassende eensgezindheid van de betrokkenen bij Vensterschool Koorenspoor liggen er een paar spanningsvelden, waar de meningen verdeeld zijn. Het zijn zaken waar de professionals mee worstelen en waar ook leidinggevend en beleidsmakers (nog) niet uitkomen. Zo wil de Vensterschool kansen bieden aan juist die kinderen die het het hardst nodig hebben; kinderen uit laagopgeleide gezinnen met lage inkomens. Maar in De Hoogte en vooral de Indische Buurt wonen ook gezinnen met twee inkomens en/of waarvan de ouders een hoog opleidingsniveau hebben. Ook voor de kinderen uit deze gezinnen wil Koorenspoor verrijkingmogelijkheden bieden. Maar hoe zorg je ervoor dat beide doelgroepen bediend worden? De behoeften van beide doelgroepen lopen soms sterk uiteen. Eén model lijkt niet te volstaan. In het verlengde daarvan is er al veel nagedacht over de manier waarop achterstandskinderen het beste bereikt kunnen worden. Kan dat het beste via een verplicht aanbod (verlengde schooldag) op verplichte dagen? Hoeveel keuzevrijheid is wenselijk en welke verplichtingen zijn aanvaardbaar? Het beantwoorden van deze vragen is het begin van de toekomst van Vensterschool Koorenspoor.

Stippen aan de horizon

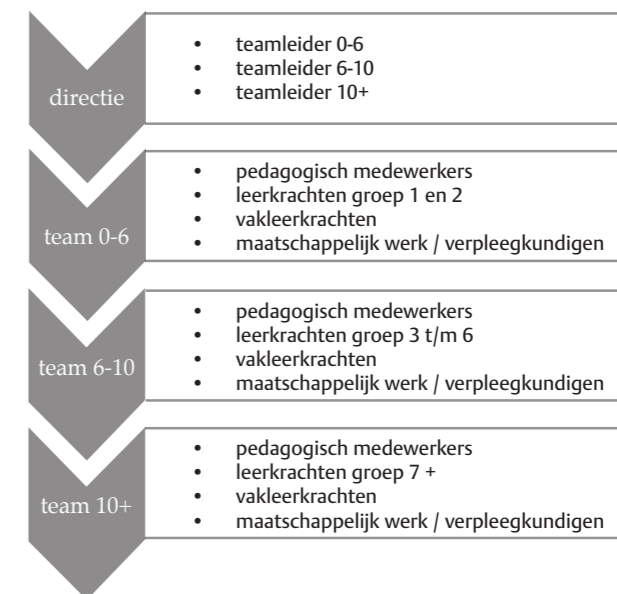
Stel je een Vensterschool voor waarin opvang, onderwijs en zorg integraal worden aangeboden aan de kinderen.

Voor ouders en kinderen zou dat er zo uit kunnen zien:

Voor de teams zou het er zo uit kunnen zien:

De organisatie zou er zo uit kunnen zien:

We hopen dat deze toekomstbeelden het begin vormen voor een discussie over de verdere ontwikkeling van Vensterschool Koorenspoor.

)m